

plan: Activiteitenplan ontheffingaanvraag Wnb voor:

Sloop Michaelkerk, Eikske Landgraaf

bureau **VERBEEK**
landschapsarchitectuur / ecologie / stedelijk ontwerp

opdrachtgever: Parochie Petrus & Paulus

datum: 10 november 2021

projectnummer: NL LA-702.002

Activiteitenplan ontheffingaanvraag Wet natuurbescherming

Sloop Michaelkerk, Eikske Landgraaf

projectnummer: NL KE-806.004

bureau **VERBEEK**

landschapsarchitectuur / ecologie / stedelijk ontwerp

lid van Netwerk Groene Bureaus

ir. M.A. Blaas
projectleider
adviseur ecologie

ir. R.J.H. Snijders
ecoloog

Maastricht, 10 november 2021

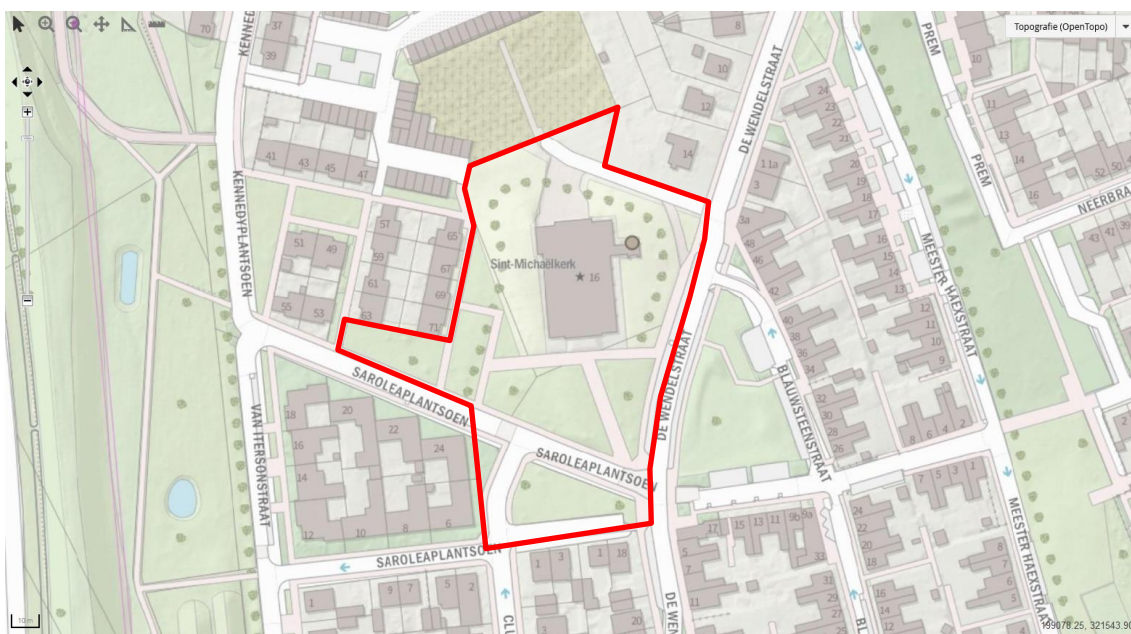
Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Inleiding	4
1 Projectbeschrijving sloop Michaelkerk.....	5
1.1 Huidige situatie.....	5
1.2 Positie van het studiegebied ten opzichte van natuurgebieden.....	6
1.3 Voorgenomen sloop en nieuwbouw.....	8
1.4 Werkzaamheden en de planning.....	10
2 Sloop Michaelkerk versus verbodsbepalingen H3 Wet natuurbescherming.....	11
3 Methodiek en resultaat natuurwaardenonderzoek	12
3.1 Verkennend natuurwaardenonderzoek	12
3.2 Vleermuisonderzoek	12
3.3 Onderzoek Gierzwaluwen	14
3.4 Resultaten natuurwaardenonderzoek.....	15
4 Effectbeoordeling i.r.t. de Wet natuurbescherming.....	18
4.1 Zoogdieren – vleermuizen.....	18
4.2 Vogels zonder jaarrond beschermd nest	18
5 Gunstige staat van instandhouding.....	19
6 Ecologisch werkplan	20
6.1 Maatregelen per soort.....	20
6.2 Algemene maatregelen	21
6.3 De deskundige	22
7 Alternatieven	23
Literatuurlijst.....	24
Bijlage 1: Detailverslag onderzoeksronden Gierzwaluw	25
Bijlage 2: Detailverslag onderzoeksronden vleermuizen.....	26

Inleiding

Aanleiding

De samenwerkende parochies Landgraaf zijn voornemens de voormalige Sint Michaelkerk te laten slopen en ter plekke nieuwbouw te realiseren. Een toetsing van de voorgenomen sloop aan de Wet natuurbescherming is noodzakelijk. Echter, gezien de aard van het terrein is slechts een mogelijke verblijfsfunctie voor vleermuizen en Gierzwaluw in het geding. Uit onderzoek is naar voren gekomen dat de kerk slechts bewoond wordt door Gewone dwergvleermuizen. Daarom voorliggend activiteitenplan ten behoeve van het verkrijgen van een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming voor de sloop van kerk. Het activiteitenplan heeft betrekking op het in figuur 1 aangeduide onderzoeksgebied.

Figuur 1: Het onderzoeksgebied (rood omlijnd) is gelegen aan de De Wendelstraat, de 'ruggengraat' van Landgraaf.

Doelstelling

Voorliggend activiteitenplan heeft als doel invulling te geven aan de vereisten die nodig zijn voor het verkrijgen van een ontheffing voor overtreding van verboden uit hoofdstuk 3 van de Wet natuurbescherming.

Het activiteitenplan geeft inzicht in de volgende zaken:

- De omschrijving van de voorgenomen ingreep, de werkzaamheden die daarmee gemoeid zijn en de voorgenomen planning (hoofdstuk 1).
- De wijze waarop de voorgenomen ingreep raakt aan de verboden zoals vermeld in de Wet natuurbescherming (hoofdstuk 2).
- De methodiek en resultaten van het ten behoeve van dit activiteitenplan uitgevoerde natuurwaardenonderzoek (hoofdstuk 3).
- De effecten van de voorgenomen ingreep op de aangetroffen natuurwaarden (hoofdstuk 4).
- De gevolgen voor de gunstige staat van instandhouding voor de populaties van de getroffen soorten (hoofdstuk 5).

- De maatregelen die worden getroffen om overtreding van verboden uit de wet te voorkomen, dan wel de gevolgen ervan te minimaliseren (hoofdstuk 6).
- De alternatieven die bestaan ten aanzien van de voorgenomen ingreep (hoofdstuk 7).

1 Projectbeschrijving sloop Michaelkerk

In dit hoofdstuk wordt op bondige wijze ingegaan op de voorgenomen ingreep ter plekke van het perceel. Paragraaf 1.1 omvat de huidige situatie. In paragraaf 1.2 is de relatie aangeduid tussen het onderzoeksgebied en de aanwezige natuurgebieden. Vervolgens is in paragraaf 1.3 de voorgenomen ingreep nader toegelicht. Waarna in paragraaf 1.4 de werkzaamheden en de planning daarvan zijn beschreven.

1.1 Huidige situatie

Het onderzoeksgebied wordt gevormd door de voormalige Sint Michaelkerk aan de De Wendelstraat 16 in de wijk Eikske, gemeente Landgraaf. De ligging van het onderzoeksgebied is weergegeven op een luchtfoto in figuur 2.

Figuur 2: Begrenzing van het onderzoeksgebied (bron luchtfoto: limburg.nl).

De RD-coördinaten van het zwaartepunt van het onderzoeksgebied zijn $X = 198,987$ en $Y = 321,618$.

Het kerkgebouw dateert uit de jaren '50 van de 20ste eeuw. Het pand is hoofdzakelijk opgetrokken uit natuursteen, binnen een raamwerk van beton. De dakconstructie is deel plat en deels licht gewelfd. De hoogte van het hoofdbouw varieert tussen de circa 5 en 11 meter. De losstaande

toren heeft een geschatte hoogte van circa 20 meter. Naar verwachting zijn (delen van) het pand voorzien van een luchtsponw.

Rond het kerkgebouw zijn openbare groenstructuren aanwezig welke eveneens tot het onderzoeksgebied behoren. Dit openbaar groen bestaat uit grasvelden met daarin verspreid staande bomen. Door het gebied lopen enkele wandelpaden. In het noordelijke deel bevindt zich een verhard terrein dat als parkeerplaats fungeert.

De omgeving van het onderzoeksgebied bestaat hoofdzakelijk uit bebouwd gebied (woonwijk) met daarin enkele openbare groenstructuren. Op circa 150 meter westelijk van het onderzoeksgebied bevindt zich de Binnenring Parkstad Limburg (Euregioweg).

Figuur 3: Kerkgebouw en klokkentoren gezien vanuit zuidelijke richting.

Figuur 4: Kerkgebouw gezien vanuit noordelijke richting.

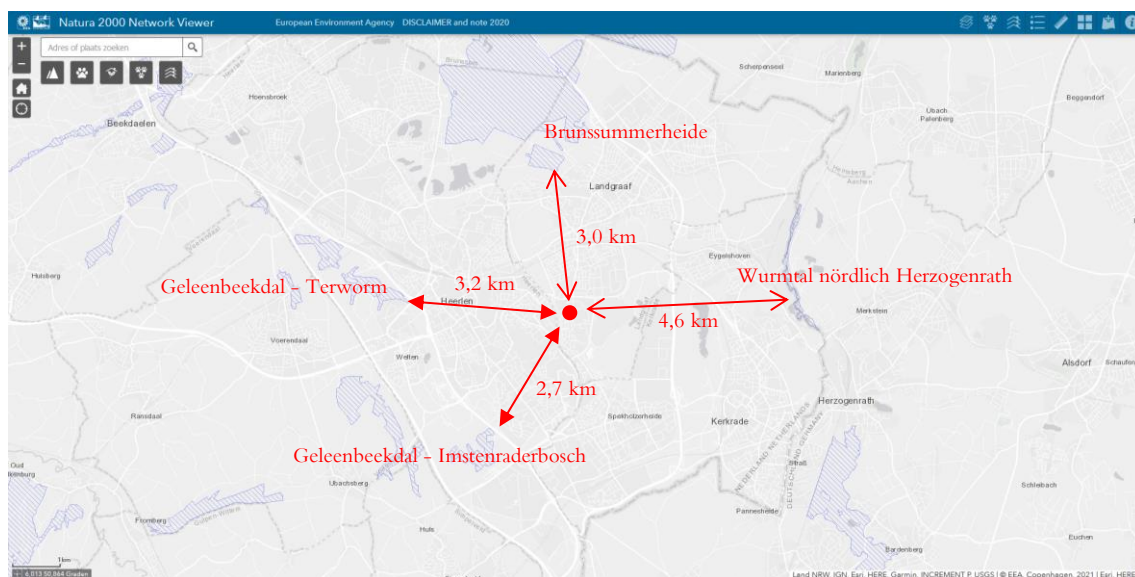
Figuur 5: De oostgevel van de kerk.

Figuur 6: De omringende groenstructuur, gezien vanaf de westkant in zuidelijke richting.

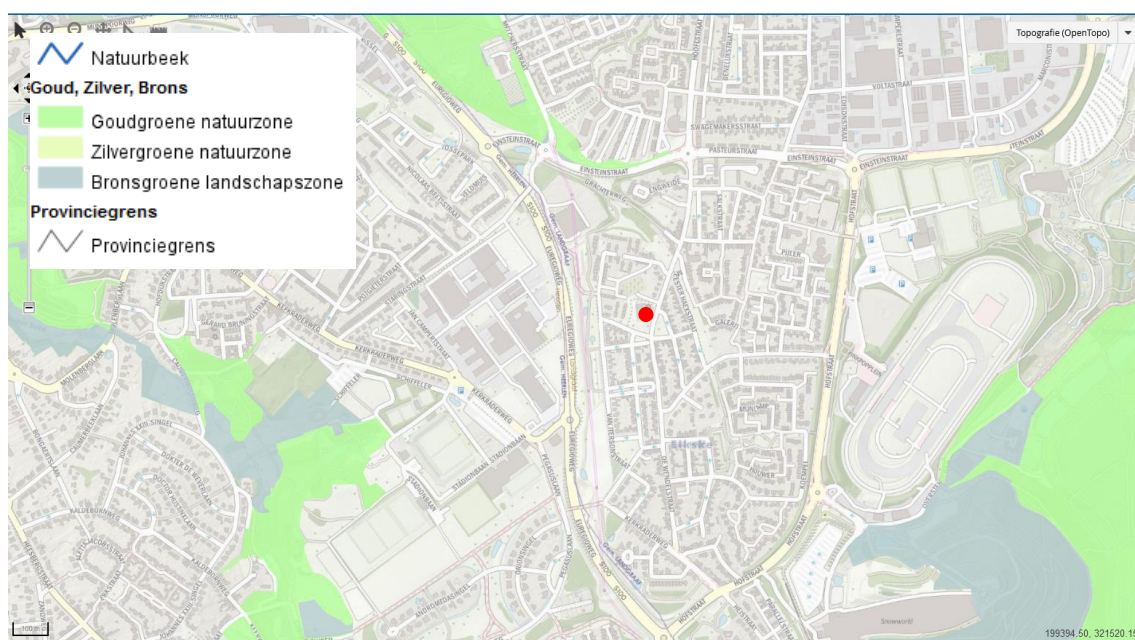
1.2 Positie van het studiegebied ten opzichte van natuurgebieden

Op de luchtfoto in figuur 7 is de begrenzing van de Natura2000-gebieden weergegeven. Het onderzoeksgebied ligt geheel buiten deze gebieden en op circa 2,7 kilometer van het meest nabijgelegen Natura2000-gebied, deelgebied Imstenraderbosch van het Geleenbeekdal. Externe effecten als gevolg van de sloopwerkzaamheden op de onderzoekslocatie zijn, gezien de afstand tot het meest nabijgelegen Natura2000-gebied in combinatie met de aard van de plannen (herinrichting tot grondperceel) niet te verwachten. Vervolgonderzoek in het kader van de gebiedsbeschermingsparagrafen uit de Wet natuurbescherming wordt voor de sloopwerkzaamheden niet noodzakelijk geacht (Econsultancy, 2020).

Figuur 7: Positionering van het onderzoeksgebied (rode stip) ten opzichte van Natura2000-gebieden (blauwe arcering). Bron: <https://natura2000.eea.europa.eu/#>

In figuur 8 is een uitsnede opgenomen van de kaart Groene Waarden uit het Provinciaal Omgevingsplan Limburg (2014), omdat betreffende kaart uit de recent vastgestelde Omgevingsvisie2021 nog niet beschikbaar is. Het onderzoeksgebied valt buiten de categorieën die behoren tot de Groene Waarden. De in de provinciale omgevingsverordening opgenomen regelgeving hiervoor is dus niet van toepassing.

Figuur 8: Uitsnede van de POL-kaart Groene Waarden (bron: www.limburg.nl). De rode stip markeert het onderzoeksgebied.

1.3 Voorgenomen sloop en nieuwbouw

Initiatiefnemer Holikiday B.V. is voornemens aan de Wendelstraat 16 in de wijk Schaesberg te Landgraaf een woon-zorgcomplex te ontwikkelen. Op het perceel bevindt zich thans de Sint Michaëlkerk. Deze in 1956 ingezegende kerk is sinds 2012 alleen nog in gebruik bij speciale gelegenheden en in 2019 definitief onttrokken aan de eredienst. Deze kerk staat zodoende al geruime tijd leeg, hetgeen tot verloedering en overlast zorgt. De initiatiefnemer is voornemens het gebouw volledig te slopen en een nieuw gebouw met een vergelijkbare bouwmassa terug te bouwen. In het nieuwe gebouw worden 23 zorgappartementen voor senioren met een zorgindicatie en een bedrijfswoning voor de zorgverleners gerealiseerd.

De beoogde ontwikkeling past niet binnen de gebruiks- en bebouwingsmogelijkheden zoals vastgelegd in de regels van de beheersverordening ‘Schaesberg-Zuid’ van de gemeente Landgraaf. Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Landgraaf vindt deze ontwikkeling echter passend binnen de behoefte aan zorgwoningen in Landgraaf én beschouwt dit plan als een kans om een leegstaand kerkgebouw te vervangen door een nieuw en kwalitatief hoogwaardig gebouw, waardoor de ruimtelijke uitstraling en de leefbaarheid van de buurt wordt verbeterd. Het college is bereid medewerking te verlenen aan de beoogde ontwikkeling door het verlenen van een omgevingsvergunning voor het afwijken van het bestemmingsplan (in dit geval beheersverordening), conform artikel 2.12, eerste lid, onder a, sub 3° Wabo. Een verplicht onderdeel daarvan is een ‘goede ruimtelijke onderbouwing’. Deze ligt thans voor bij de gemeente.

Bovenstaand voornemen valt binnen de reikwijdte van het wettelijk belang als benoemd in artikel 3.8 lid 5 sub b4. De dwingende reden van groot maatschappelijk belang bestaat niet alleen uit het tegengaan van vergaande verloedering en vandalisme, maar ook uit te terugbrengen van een voorziening van sociaal-maatschappelijke aard in de vorm van zorgappartementen voor senioren met een smalle beurs.

Figuur 9: Aanzicht van de nieuwbouw, gezien vanaf het uiteinde van de Blauwsteenstraat.

Figuur 10: Situatietekening (onderdeel Groen) van het technisch ontwerp (Holikiday bv, oktober 2021).

De zorgappartementen worden gebouwd op de locatie van de huidige kerk. Van de omringende parkstructuur blijft de gehele bomenstructuur minus één boom overeind. De nieuwbouw staat zodoende bij realisatie direct tussen een volwassen groenstructuur.

Het gebouw zelf bestaat uit een begane grond met twee verdiepingen onder plat dak. De buitengevels zijn opgetrokken uit metselwerk. De gevels bestaan uit een geïsoleerde spouwmuur, waarbij 2,8cm bestaat uit luchtspouw. Het bovenste deel van de spouw, in de opstaande rand van het plat dak, bestaat over de gehele lengte van het gebouw uit een luchtspouw van circa 13x16cm met metselwerk als buitenzijde en cellenbeton als binnenzijde, afgedekt met een aluminium daktrim op een plaat van WBP-multiplex. Deze bovenste luchtspouw is via stootvoegen met de buitenlucht verbonden.

Figuren 11-15 geven een impressie van de toekomstige situatie. Vanwege het beeld van de nieuwbouw zijn de bestaande bomen transparant weergegeven en daarom nauwelijks zichtbaar.

Figuur 11: De voorzijde van de nieuwbouw, gezien vanaf de zuidoostzijde.

Figuur 12: De voorzijde van de nieuwbouw, gezien vanaf de noordoostzijde.

Figuur 13: De achterzijde van de nieuwbouw, gezien vanaf de zuidwestzijde.

Figuur 14: De voorzijde van het gebouw, Gezien van grotere afstand.

Figuur 15: De entree van de nieuwbouw.

1.4 Werkzaamheden en de planning

Sloop van de bestaande kerk vindt plaats voor aanvang van het broedseizoen 2022. Nieuwbouw volgt spoedig daarna. Oplevering van de nieuwbouw is niet eerder voorzien dan 2023.

2 Sloop Michaelkerk versus verbodsbepalingen H3 Wet natuurbescherming

Binnen hoofdstuk III van de Wet natuurbescherming is een aantal verbodsbepalingen opgenomen die toezien op het voorkomen van verstoring en/of beschadiging van in het wild levende plant- en diersoorten. De in het kader van de voorgenenomen ingreep meest relevante verbodsbepalingen staan hieronder genoemd, het betreft de artikelen 3.1, 3.5 en 3.10 van de wet. Daarbij is elke keer aangegeven of het betreffende artikel relevant is in het kader van de voorgenenomen ingreep en voor welke soort in dat kader ontheffing wordt aangevraagd.

Artikel 3.1: Het is verboden inheemse vogelsoorten als bedoeld in artikel 1 van de Europese Vogelrichtlijn te doden of te vangen; nesten, rustplaatsen of eieren te vernielen, te beschadigen of nesten weg te nemen; eieren te rapen of onder zich te hebben; vogels opzettelijk te storen, tenzij dit geen wezenlijke invloed heeft op de instandhouding van de soort.

Dit artikel is niet van toepassing.

Artikel 3.5: Het is verboden in wild levende flora en fauna als bedoeld in bijlage IV onderdeel a en b van de Habitatrichtlijn, bijlage II van het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, met uitzondering van de soorten die vallen onder de Europese Vogelrichtlijn, in hun natuurlijke verspreidingsgebied te doden of te vangen; opzettelijk te verstoren; eieren van deze soorten te vernielen of te rapen; voortplantingsplaatsen of rustplaatsen te beschadigen of te vernielen; benoemde plantensoorten opzettelijk te plukken, en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Dit artikel is van toepassing in relatie tot de Gewone dwergvleermuis.

Artikel 3.10: Het is verboden diersoorten vermeld in de bijlage onderdeel A van de wet opzettelijk te doden of te vangen dan wel hun vaste voortplantingsplaatsen en rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of te vernielen. Eveneens verboden is het plantensoorten vermeld in de bijlage onderdeel B van de wet in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Dit artikel is niet van toepassing.

3 Methodiek en resultaat natuurwaardenonderzoek

Ten behoeve van de ontheffingaanvraag is een aantal onderzoeken uitgevoerd in en om het onderzoeksgebied. De voor de verschillende onderzoeken gebruikte methodieken zijn in onderstaande paragrafen weergegeven. De samenvatting van de resultaten van de verschillende onderzoeken is in paragraaf 3.4 opgenomen. De verschillende onderzoeken zijn tevens als losse bijlage bij dit projectplan gevoegd.

3.1 Verkennend natuurwaardenonderzoek

Methodiek

Het onderzoek is uitgevoerd middels het verrichten van een veldbezoek en een bureauonderzoek. Op deze wijze is inzicht verkregen in de aanwezigheid van geschikt habitat en de daarbij te verwachten beschermde soorten, gesitueerd op of nabij de onderzoekslocatie.

Het veldbezoek is afgelegd op 18 december 2019. Tijdens dit veldbezoek is de gehele onderzoekslocatie, alsmede de directe omgeving beoordeeld. Gedurende het veldbezoek is gelet op de mogelijke aanwezigheid van beschermde en bedreigde soorten op basis van de aanwezige habitat. Tijdens het veldbezoek is de binnenzijde van de kerk met behulp van onder andere een zaklantaarn onderzocht op de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen, overige zoogdieren en vogels.

Verder is aan de hand van verspreidingsatlassen, andere standaardwerken en op basis van “expert judgement” nagegaan welke bijzondere planten- en diersoorten er voor kunnen komen op de onderzoekslocatie en zijn omtrent gebiedsbescherming gegevens van de provincie Limburg opgevraagd. Actuele verspreidingsgegevens van flora en fauna zijn uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) opgevraagd.

De quickscan flora en fauna is een toets van de ecologische potenties van de onderzoekslocatie en betreft geen volwaardig soort(en) specifiek onderzoek. Er zijn in het onderhavige onderzoek geen inventarisaties uitgevoerd van soorten en soortgroepen. Een ecologische inventarisatie beslaat meerdere veldbezoeken gedurende de voor de soortgroep meest gunstige periode van het jaar.

Uitvoerend ecooloog

Econsultancy

3.2 Vleermuisonderzoek

Te verwachten vleermuissoorten

In de bebouwing binnen de projectlocatie zijn interne ruimten aanwezig die geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen. Het betreft spleetvormige ruimten in o.a. spouwmuren en/ of de dakconstructie. Deze ruimten zijn voor vleermuizen toegankelijk via openingen in de buitenmuur en spleten en kieren langs de dakrand. Op grond van de aard van de aanwezige interne ruimten (nauw/ spleetvormig), in combinatie met de verdere bouwtechnische kenmerken van de bebouwing (hoogte, materiaalgebruik, dakconstructie), en de aanwezige biotoop in de directe omgeving (bebouwd gebied), biedt het projectgebied vooral potentie voor de Gewone dwergvleermuis, de Laatvlieger en de Ruige dwergvleermuis. Het onderzoek richt zich daarom primair op deze soorten.

Nota bene: Binnen het projectgebied zijn bomen aanwezig. Enkele daarvan hebben holten. Deze holten zijn gecontroleerd tijdens het eerste veldbezoek (20 mei 2021). De holten bleken ongeschikt om te functioneren als verblijfplaats voor vleermuizen, omdat deze te ondiep waren en/of geen inrotting naar boven vertoonden. Eén

holte bevond zich op hoogte in een Populier (locatie A; zie figuur 17). Deze holte bleek echter in gebruik als nestlocatie door een specht zodat de aanwezigheid van vleermuizen in deze holte niet aannemelijk is. Overigens wordt de aanwezigheid van boom bewonende vleermuizen evenmin verwacht binnen het projectgebied vanwege het ontbreken van voldoende geschikt biotoop voor deze soorten binnen en in de omgeving van het gebied.

Te verwachten gebiedsfuncties

De ruimten in de spouwmuur en in de dakconstructie bieden een voldoende temperatuurbuffer om te kunnen fungeren als kraam- en winterverblijf voor vleermuizen. Daarnaast zijn deze ruimte geschikt als zomer- en paarverblijf. Vanwege de omvang van het pand moet tevens gerekend worden met de mogelijke aanwezigheid van massa-winterverblijven van de Gewone dwergvleermuis.

De binnen het projectgebied aanwezige opgaande structuren (bebouwing/ vegetatie) kunnen fungeren als geleiding voor vliegroutes. De aanwezige opgaande vegetatie kan bovendien fungeren als foerageergebied voor vleermuizen.

Methodiek

Gedurende zeven onderzoeksronden in de periode 15 mei – 1 oktober 2021 is de planlocatie geïnventariseerd op gebruik door vleermuizen. Tijdens de onderzoeksronden heeft de vleermuisdeskundige de soorten, de aantallen en het gedrag bepaald van de vleermuizen die binnen het gebied voorkomen, of hiervan gebruik maken. Zodoende zijn de binnen het onderzoeksgebied aanwezige gebiedsfuncties voor vleermuizen in kaart gebracht. De genoemde periode is geschikt voor het uitvoeren van onderzoek naar de binnen het onderzoeksgebied te verwachten vleermuissoorten en gebiedsfuncties. Zie tabel 1 voor een overzicht van bezoekdata en weersomstandigheden tijdens de veldbezoeken.

Voor de auditieve waarneming en herkenning van vleermuizen in het veld is gebruik gemaakt van een heterodyne batdetector (type Petterson D100). Voor visuele waarneming van vleermuizen in het veld is gebruik gemaakt van een infrarood/warmtebeeldkijker (type Pulsar Helion XP 28). Met behulp van deze infraroodkijker zijn vleermuizen, ook bij volledige duisternis, tot op een afstand van circa 80 meter zeer goed visueel waarneembaar. Zodoende kan indicatief gedrag, zoals zwermgedrag en in/uitvliegen uit verblijfplaatsen zeer goed worden vastgesteld.

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de geldende voorschriften voor onderzoek naar de te verwachten vleermuissoorten en gebiedsfuncties. Deze voorschriften zijn opgenomen in het actuele vleermuisprotocol 2021.

Datum	Tijdstip	Temperatuur (°C)	Bewolking	Neerslag	Windkracht (Bft)
20-5-2021	Avond	15	Bewolkt	Droog	3
2-6-2021	Avond	25	Bewolkt	Droog/regen*	2
20-6-2010	Avond	24	Bewolkt	Droog/regen*	2
16-8-2021	Nacht	20,5	Wisselend bewolkt	Droog	3
5-9-2021	Nacht	15	Helder	Droog	1
6-9-2021	Ochtend	15,5	Helder	Droog	0-1
29-9-2021	Avond	17	Bewolkt	Droog	0-1

* Tijdens het onderzoek op 2 juni was er een korte bui met lichte regen tussen 21:30 en 21:40u. Op 20 juli was er een korte bui tussen 23:20 en 23:35u. Beide buien waren zeer kort en/of mild en vonden plaats aan het begin of einde van de onderzoeksrondes, zodat deze geen invloed hebben gehad op de waarnemingen.

Tabel 1: Veldrondes vleermuisonderzoek: data en weersomstandigheden.

Uitvoerend ecooloog

Ruud Snijders

3.3 Onderzoek Gierzwaluwen

Methodiek

Het kerkgebouw is door middel van drie gerichte onderzoeksrondes geïnventariseerd op nestlocaties van de Gierzwaluw. De inventarisatie heeft plaatsgevonden door op strategische punten in het gebied te posten en te letten op nestindicatief gedrag van de Gierzwaluw, zoals in/uitvliegende dieren en roepende dieren onder de dakconstructie. De onderzoeksrondes zijn uitgevoerd tussen 1 uur voor zonsondergang en zonsondergang. Het onderzoek is uitgevoerd conform het kennisdocument Gierzwaluw (BIJ12, 2017). De onderzoeksrondes voor Gierzwaluw zijn uitgevoerd, voorafgaande aan de vleermuisronde of diezelfde dag. Voor de bezoekdata en weersomstandigheden, zie de eerste drie rondes in tabel 1.

Uitvoerend ecooloog

Ruud Snijders

3.4 Resultaten natuurwaardenonderzoek

Deze paragraaf geeft een bondige weergave van de resultaten van de uitgevoerde natuurwaardenonderzoeken.

Flora

- Vaatplanten: geen bijzonderheden
- Mossen: geen bijzonderheden

Fauna - vleermuizen

Verblijfplaatsen

In het kerkgebouw zijn vier zomer/paarverblijfplaatsen van de Gewone dwergvleermuis aanwezig. Deze verblijfplaatsen zijn in figuur 16 weergegeven met de aanduiding V1 t/m V4. Een detailweergave van de locatie van deze verblijfplaatsen is opgenomen in bijlage 2. In alle gevallen ging het om waarnemingen van zwermende en/of invliegende solitaire Gewone dwergvleermuizen op deze locaties. Op grond van de aard van de waarneming (solitaire dieren) in combinatie met de periode in het jaar (september) kan worden aangenomen dat deze verblijfplaatsen fungeren als zomerverblijf voor Gewone dwergvleermuis.

Tijdens de onderzoeken zijn binnen het onderzoeksgebied tevens paarterritoria van de Gewone dwergvleermuis vastgesteld in de directe omgeving van het kerkgebouw (territoriaal roepende dieren zijn waargenomen rond locaties B, C, D en E; zie figuur 17). Om deze reden dient te worden aangenomen dat de aangetroffen verblijfplaatsen tevens een functie kunnen hebben als paarverblijf van de Gewone dwergvleermuis.

Vliegroutes

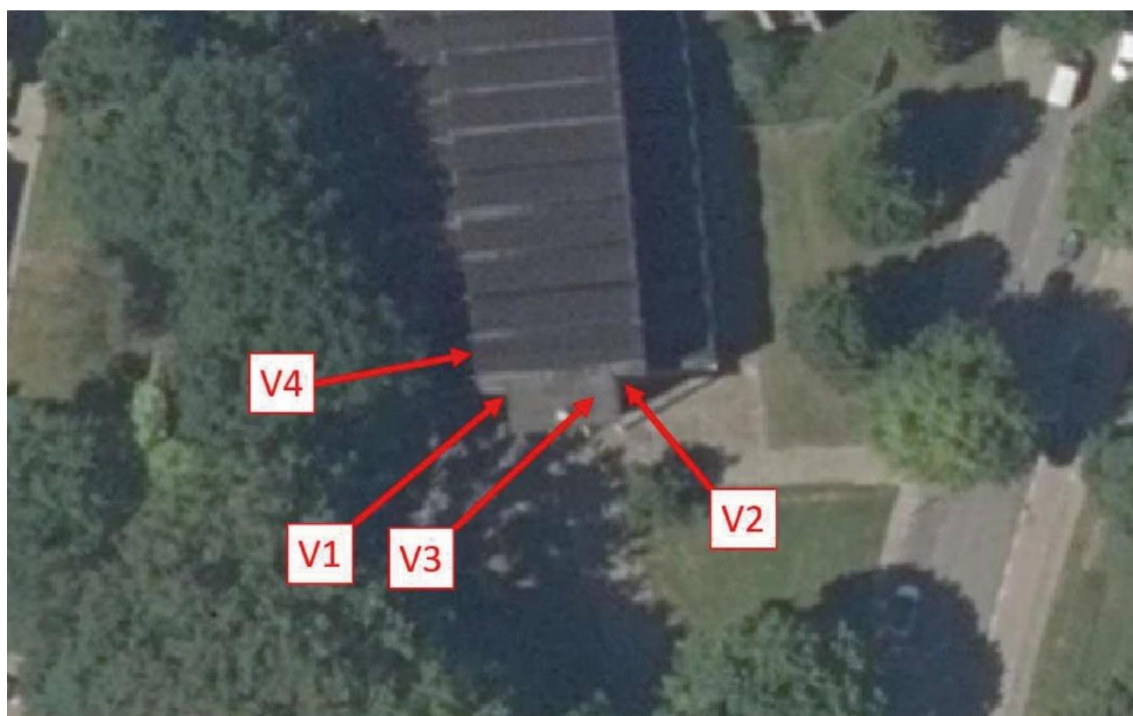
Tijdens de onderzoeksrondes zijn geen passerende vleermuizen waargenomen. Op grond hiervan kan worden aangenomen dat binnen het onderzoeksgebied geen vaste noch essentiële vliegroutes van vleermuizen aanwezig zijn.

Foerageerlocaties

Tijdens de onderzoeksrondes zijn binnen het onderzoeksgebied foeragerende Gewone dwergvleermuizen waargenomen op locaties A, B, C, D en E (zie figuur X). De waargenomen dieren foerageerden tussen de aanwezige opgaande begroeiing en langs de bebouwing. Daarnaast is op locatie E enkele malen een foeragerende Laatvlieger waargenomen. Delen van het onderzoeksgebied fungeren dan ook als foerageergebied voor in de omgeving voorkomende vleermuizen. De omgeving voorziet echter in ruim voldoende alternatieven, zodat de groenstructuur rondom de kerk niet als essentieel foerageergebied kan worden bestempeld.

Fauna - Gierzwaluw

Tijdens de onderzoeken zijn geen nestlocaties van de Gierzwaluw aangetroffen binnen het onderzoeksgebied. Evenmin zijn indicaties verkregen dat binnen het onderzoeksgebied nesten van de soort aanwezig zijn. Op grond van deze resultaten kan worden aangenomen dat zich binnen het onderzoeksgebied geen nestlocaties van de Gierzwaluw bevinden. Als gevolg van de voorgenomen ingreep worden daarom geen negatieve effecten verwacht op de soort. Vanuit het perspectief van de Wet natuurbescherming zijn verder geen acties nodig ten aanzien van de Gierzwaluw.

Figuur 16: Locatie van de vaste verblijfplaatsen van Gewone dwergvleermuis aan de zuidkant van de kerk.

Figuur 17: Locatie van waarnemingen van foeragerende Gewone dwergvleermuizen.

Fauna - overige soorten

- Grondgebonden zoogdieren: geen bijzonderheden
- Vogels met jaarrond beschermd nest (overig): geen bijzonderheden
- Vogels zonder jaarrond beschermd nest: In het onderzoeksgebied komen meerdere vogelsoorten tot broeden. Een bijzondere broedvogelpopulatie ontbreekt.
- Amfibieën: geen bijzonderheden
- Reptielen: geen bijzonderheden
- Vissen: geen bijzonderheden
- Dagvlinders: geen bijzonderheden
- Libellen: geen bijzonderheden
- Overige ongewervelden: geen bijzonderheden

4 Effectbeoordeling i.r.t. de Wet natuurbescherming

Op basis van hoofdstuk 3 kan worden gesteld, dat bij de voorgenomen ingreep alleen rekening gehouden dient te worden met de aanwezigheid van Gewone dwergvleermuis en vogels in het algemeen. Voor deze soorten wordt in dit hoofdstuk op globale wijze beschreven of de voorgenomen ingreep leidt tot overtreding van verbodsartikelen uit de wet natuurbescherming.

4.1 Zoogdieren - vleermuizen

Op grond van de Wet natuurbescherming is het verboden om vleermuizen (streng beschermd) opzettelijk te verstoren (door het verwijderen van de geleiding op de vliegroute), te doden (door het slopen van bijvoorbeeld bebouwing met bewoonde vaste verblijfplaatsen) of de verblijfplaats te vernielen of te beschadigen (door het rooien van holtebomen, of het ondermijnen van de functionaliteit van een verblijfplaats door in te grijpen in essentiële delen van het leefgebied).

Vaste verblijfplaatsen

Tijdens het vleermuisonderzoek zijn 4 paar/zomerverblijfplaatsen van Gewone dwergvleermuis aangetroffen. Daarbij moet uitgegaan worden van de potentie van de aanwezigheid van een kraamverblijfplaats. De voorgenomen sloop heeft een direct effect op de aanwezigheid van de verblijfplaats.

Vaste routes

Door de voorgenomen ingreep worden geen vaste routes van de vleermuizen aangetast.

Foerageergebied

Door de voorgenomen ingreep wordt geen essentieel foerageergebied aangetast.

Conclusie

De voorgenomen ingreep leidt tot overtreding van verboden uit de Wet natuurbescherming. Het treffen van maatregelen in het kader van de zorgplicht is noodzakelijk.

4.2 Vogels zonder jaarrond beschermd nest

Op grond van de Wet natuurbescherming is het verboden om vogels (alle inheemse soorten streng beschermd) opzettelijk te doden of te vangen (door het rooien van een nestboom in het broedseizoen), nesten of eieren te vernielen of te beschadigen (door het rooien van de betreffende boom, of het ondermijnen van de functionaliteit van de nesten door het broeden te verstoren met werkzaamheden in de directe omgeving), of vogels opzettelijk te verstoren (door een ingreep te doen die het leefgebied verstoort, aantast of ongeschikt maakt). Dit laatste geldt overigens niet, indien de gunstige staat van instandhouding van de populatie er niet onder te lijden heeft.

Veruit de meeste vogelsoorten bouwen jaarlijks een nieuw nest. Daarom is van verstoring of vernieling alleen sprake gedurende het broedseizoen, als het nest daadwerkelijk in gebruik is. Door rekening te houden met het broedseizoen kan worden voldaan aan de zorgplicht uit de Wet natuurbescherming.

Conclusie

Door het treffen van maatregelen kan overtreding van verboden uit de Wet natuurbescherming worden voorkomen.

5 Gunstige staat van instandhouding

Voor de beschermde soort Gewone dwergvleermuis is in dit hoofdstuk aangegeven hoe de gunstige staat van instandhouding is en hoe deze in verhouding staat met de effecten van de voorgenomen verbouwing van het pand.

Gewone dwergvleermuis

De Gewone dwergvleermuis betreft een algemeen voorkomende cultuurvolgende vleermuis die in Zuid-Limburg binnen vrijwel alle kilometerhokken aanwezig is. De soort is gebouwbewonend. De aanwezigheid van een verblijfplaats voor een solitair levende Gewone dwergvleermuis is niet ongewoon.

Sloop van de kerk heeft, gezien het aantal aangetroffen dieren, weinig effect op de in de omgeving aanwezige populatie. Mitigerende maatregelen in tijd (afstemming planning) en ruimte (aanbieden nieuw verblijfplaatsen) dragen bij aan het behoud van verblijfsmogelijkheden voor de in de omgeving aanwezige populatie. Op die wijze is de gunstige staat van instandhouding van de regionale populatie te waarborgen.

6 Ecologisch werkplan

Teneinde overtreding van verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming te voorkomen dan wel de gevolgen van de sloop van de Sint Michaelkerk zoveel mogelijk te beperken worden de volgende maatregelen getroffen. In paragraaf 6.1 wordt allereerst ingegaan op de maatregelen per soort. Daarna worden in paragraaf 6.2 nog enkele algemene maatregelen beschreven. Paragraaf 6.3 vormt vervolgens een toelichting op de definitie van de ecologisch deskundige.

6.1 Maatregelen per soort

Gewone dwergvleermuis

Basis

- In de kerk zijn 4 paar/zomerverblijfplaatsen van Gewone dwergvleermuis aangetroffen.
- Nieuwbouw volgt sloop van het pand, dus tijdelijke voorzieningen zijn nodig ter overbrugging van de oude naar de nieuwe situatie.

Tijdelijke verblijfplaatsen Gewone dwergvleermuis

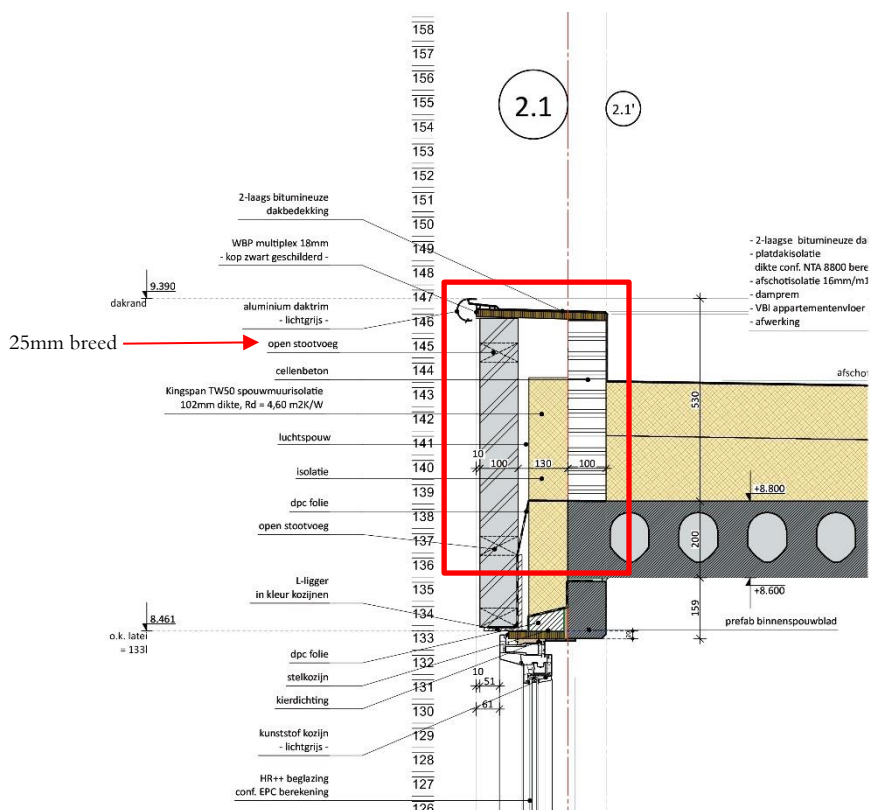
- Ter tijdelijke vervanging van de vaste verblijfplaatsen in de kerk wordt in de bomen rondom 4x4 vleermuiskasten opgehangen.
- De kasten dienen geschikt te zijn voor Gewone dwergvleermuis en dienen geschikt te zijn als zomer/paarverblijfplaats. Hierbij is het voorstel om verschillende typen kasten toe te passen, zodat de kans op ingebruikname zo groot mogelijk wordt gemaakt. Als voorbeeld kan worden gekozen voor Vivaro Pro (4x VK WS 08, 4x VK WS 04, 4x VK MP 04, 4x VK WS 01) of vergelijkbaar.
- Het definitieve voorstel voor de op te hangen kasten wordt voor akkoord voorgelegd aan de ecologisch deskundige.
- De kasten worden op minimaal 3 meter hoogte aangebracht in de schaduw tegen de stam van de oudere te behouden bomen in het omringende groengebied, idealiter op de plekken waar veel foerageeractiviteit is waargenomen.
- De invliegopeningen zijn zodanig gepositioneerd dat deze aan de onderzijde niet worden belemmerd door zijtakken van de betreffende boom en niet onder invloed staan van het licht van nabije straatlantaarns.
- De vleermuiskasten worden opgehangen door een (groen)aannemer. De ecologisch deskundige geeft ter plekke aanwijzingen m.b.t. de ideale ophangplekken en registreert de locaties van de opgehangen vleermuiskasten.
- De kasten worden weggehaald in de winter één jaar ná oplevering van het woonzorgcomplex. Daarmee is een voldoende lange gewenningsperiode voor de vleermuizen aanwezig en is voldoende tijd aanwezig om de nieuwe voorzieningen te ontdekken.

Compensatie verblijfplaatsen Gewone dwergvleermuis

- Permanente voorzieningen worden getroffen in de nieuwbouw van het woonzorgcomplex.
- 8 inbouwstenen worden verspreid over de raamloze delen van de gevel op de bovenste verdieping geïntegreerd in het muurwerk. Als voorbeeld kan daarbij worden gekozen voor Vivara Pro IB VL06 of vergelijkbaar.
- De opstaande dakrand van de nieuwbouw is via stootvoegen toegankelijk voor Gewone dwergvleermuizen (zie figuur 18). Aandachtspunt hierbij is, dat géén bijenroosters in de voegen worden geplaatst.
- Daarnaast is het voorstel om de bovenste stootvoegen niet de standaardbreedte te geven,

maar een breedte van 25mm (zie figuur 18), zodat naast Gewone dwergvleermuis ook de veel zeldzamer voorkomende Laatvlieger (foeragerend waargenomen) gebruik kan maken van het pand.

- Het definitieve voorstel voor de inbouw van de voorzieningen voor Gewone dwergvleermuis wordt voor akkoord aan de ecologische deskundige voorgelegd.

Figuur 18: De voor Gewone dwergvleermuis toegankelijke dakrand van de nieuwbouw (rood omlijnd).

Planning & maatregelen

- Sloop dient plaats te vinden buiten de periode dat de kerk in gebruik is als zomerverblijfplaats, dus buiten de periode april-november (BIJ12, 2017). De vleermuizen zijn dan afwezig, zodat geen bijzondere maatregelen dan wel ecologische begeleiding nodig is bij sloop.
- De tijdelijke voorzieningen dienen uiterlijk in maart 2022 aan te behouden bomen rondom de kerk te worden opgehangen.

Vogels - algemeen

- Sloop vindt plaats in 2022 en dient buiten het broedseizoen plaats te vinden, dan wel te starten. In samenhang met de planning ten aanzien van vleermuizen start de sloop van de buitenschil van de kerk dus in de periode december tot begin maart en is sloop van het opstaande muurwerk gereed uiterlijk eind maart.

6.2 Algemene maatregelen

Het in paragraaf 6.1 beschreven ecologisch werkplan voor de sloop van de Michaelkerk en omliggende woningen dient na aanbesteding door de ecologisch deskundige samen met

opdrachtgever en aannemer fijn geslepen te worden op basis van de (gewenste) uitvoeringsplanning.

Het werken op basis van het ecologische werkplan dient controleerbaar te zijn, niet alleen door deskundigen, maar ook door wethandhavers namens het bevoegd gezag. Daarom dienen de volgende documenten op het bouwterrein aanwezig te zijn:

- De rapportage van het flora- en faunaonderzoek waaruit blijkt dat onderzoek is gepleegd naar het voorkomen van wettelijk beschermde soorten. In het bijzonder dus de natuurwaardenonderzoeken die aan dit activiteitenplan vooraf zijn gegaan;
- Een exemplaar van het ecologisch werkplan;
- Een kopie van de ontheffing;
- Een verslag van de schouw naar het actuele terreingebruik door de verschillende beschermde soorten en de eventuele wijzigingen in de uitvoering van de voorgenomen ingrepen die daaruit zijn voortgevloeid;
- Het verslag van het overleg met de aannemer over het werken conform het ecologisch werkplan.

De door een deskundige uit te voeren schouwen worden schriftelijk gerapporteerd. Deze rapportages zullen eveneens aanwezig zijn op de werklocatie. Ditzelfde geldt voor rapportages over monitoring van diersoorten. Op basis van de resultaten van een schouw kan het noodzakelijk zijn om aanpassingen te doen aan het ecologisch werkplan, de ontheffing en/of de voorgenomen werkzaamheden. Een en ander vindt plaats in overleg met de ecologisch deskundige en initiatiefnemer en zal gericht zijn op het voorkomen van overtreding van verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming en het voldoen aan de zorgplicht.

6.3 De deskundige

In voorgaande paragrafen is op diverse plekken aangegeven dat maatregelen door of onder begeleiding van een deskundige dienen te worden uitgevoerd. Deze deskundige dient in ieder geval over een of meerdere van de volgende kwalificaties te bezitten:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
 - op mbo-niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Flora- en faunawet, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
 - als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
 - zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied) en/of
 - zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.
- En
- Aantoonbaar ervaring heeft met de in dit activiteitenplan besproken diersoorten.

7 Alternatieven

Aangezien de Gewone dwergvleermuis beschermd is via de Wet natuurbescherming dienen weloverwogen keuzes gemaakt te zijn ten aanzien van de locatie, de ingreep en de werkwijze bij de voorgenomen ingreep, zodat een voor de soort meest gunstige keuze wordt gemaakt.

Locatie

De kerk wordt al jaren minimaal gebruikt en staat de laatste paar jaar leeg. Herbestemming van het bestaande gebouw is geen reële optie gebleken, zodat sloop en nieuwbouw is gekozen. Ten aanzien van de aangetroffen verblijfsfunctie van Gewone dwergvleermuis is een zodanige compensatie gekozen dat deze binnen het bestaande en te behouden foerageergebied kan blijven wonen. Daarmee is het ecologisch meest gunstige scenario op deze plek gekozen.

Inrichting

De nieuwbouw voorziet in verschillende verblijfsmogelijkheden voor Gewone dwergvleermuis, zodat de soort de voor hem meest gunstige situatie kan zoeken. Ook wordt ervoor gezorgd dat de nieuwbouw ook voor de zeldzamere Laatvlieger als verblijfplaats kan functioneren. Zo wordt de meest de ecologisch meest gunstige situatie nagestreefd.

Werkwijze

Aandachtspunten ten aanzien van de werkwijze zijn benoemd in hoofdstuk 6. Een eventuele bijstelling naar aanleiding van de afronding van het vleermuisonderzoek is in het addendum opgenomen. Daarbij wordt de voor de betreffende soorten ecologisch meest voordelige handelswijze nagestreefd.

Op basis van bovenstaande wordt de voor de Gewone dwergvleermuis meest gunstige oplossing gecreëerd bij de voorgenomen sloop van de kerk. De gunstige staat van instandhouding van de populatie van Gewone dwergvleermuis blijft op deze wijze gewaarborgd.

Literatuurlijst

BIJ12, 2017. Kennisdocument Gewone dwergvleermuis, Pipistrellus pipistrellus, versie 1.0. BIJ12, Utrecht.

Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters en J.C. Buys (redactie), 2016. Atlas van de Nederlandse Zoogdieren – Natuur van Nederland 12. Naturalis Biodiversity Center & EIS Kenniscentrum Insecten en andere Ongewervelden, Leiden.

Huizenga, C.E., R.W. Akkermans, J.C. Buys, J. van der Coelen, H. Morelissen & L.S.G.M. Verheggen, 2010. Zoogdieren van Limburg, verspreiding en ecologie in de periode 1980–2007. Stichting Natuurpublicaties Limburg.

Netwerk Groene Bureaus, 2021. Vleermuisprotocol 2021. Netwerk Groene Bureaus, Odijk.

Onnes, C. & M. Klasberg, 2019. Mitigatiecatalogus gebouwbewonende soorten, Leidraad natuurinclusief versterken, bouwen, renoveren en verduurzamen. Arcadis Nederland bv, Assen.

Provincie Limburg, 2014. Provinciaal Omgevingsplan Limburg. Provincie Limburg, Maastricht.

Westbroek, S., 2020. Quickscan Flora en Fauna, De Wendelstraat 16 te Landgraaf. Econsultancy, Swalmen.

Bijlage 1: Detailverslag onderzoeksronden Gierzwaluw

Avond van 20 mei

Tijdens de onderzoeksrunde zijn geen Gierzwaluwen waargenomen binnen of in de omgeving van het onderzoeksgebied.

Avond van 2 juni

Tijdens het onderzoek is hoog boven het onderzoeksgebied sporadisch een groepje Gierzwaluwen waargenomen. Deze dieren foerageerden hoog in de lucht en vertoonden geen binding met het onderzoeksgebied. Rond zonsondergang vloog een groep Gierzwaluwen lager door de straten van de woonwijk oostelijk van het onderzoeksgebied. Echter binnen het onderzoeksgebied zijn geen Gierzwaluwen waargenomen. Aangenomen kan worden dat de nestlocaties van de waargenomen Gierzwaluwen zich bevinden in de woonwijk oostelijk van het onderzoeksgebied.

Avond van 20 juni

Vanaf de start van het onderzoek (circa 60 minuten voor zonsondergang) tot circa 10 minuten voor zonsondergang is een groep van 15-20 dieren waargenomen boven de woonwijk oostelijk van het onderzoeksgebied. Binnen of in de directe omgeving van het onderzoeksgebied zijn echter geen Gierzwaluwen waargenomen. Gelet op het gedrag van de dieren kan worden aangenomen dat de nestlocaties zich bevinden in de woonwijk oostelijk van het onderzoeksgebied.

Bijlage 2: Detailverslag onderzoeksronden vleermuizen

Avond van 20 mei

Vanaf circa 10 minuten vóór zonsondergang zijn binnen het onderzoeksgebied foeragerende Gewone dwergvleermuizen waargenomen. Aanvankelijk foerageerden twee Gewone dwergvleermuizen langs de gevel en tussen de boomkruinen westelijk van het kerkgebouw (locatie B, zie figuur 17). Vervolgens nam de activiteit van foeragerende dieren toe; rond 30 minuten na zonsondergang foerageerden circa 12 Gewone dwergvleermuizen verspreid over locaties B, C en D. Vanaf circa 45 minuten na zonsondergang nam de foerageeractiviteit binnen het onderzoeksgebied weer geleidelijk af. Rond circa 90 minuten na zonsondergang foerageerde nog een enkele Gewone dwergvleermuis op locatie B.

Rond circa 35 minuten na zonsondergang is kortstondig een Laatvlieger waargenomen op locatie E.

Avond van 6 juni

Vanaf 2 minuten voor zonsondergang foerageerden 1-5 Gewone dwergvleermuizen op locatie B. Nabij locatie C foerageerden met tussenpozen 1-3 Gewone dwergvleermuizen vanaf circa 15 minuten na zonsondergang. Rond circa 25 minuten na zonsondergang was de foerageeractiviteit binnen het onderzoeksgebied het meest intensief, waarna deze geleidelijk weer afnam.

Avond van 20 juni

Vanaf circa 10 minuten na zonsondergang zijn verspreid over het onderzoeksgebied foeragerende Gewone dwergvleermuizen waargenomen op locaties B, C en E. Op het hoogtepunt van de foerageeractiviteit, tussen 20 en 40 minuten na zonsondergang, werd het totale aantal binnen het onderzoeksgebied foeragerende dieren geschat op 7. Vanaf 40 minuten na zonsondergang nam de foerageeractiviteit geleidelijk af, totdat rond 90 minuten na zonsondergang enkel op locatie B nog sporadisch een foeragerende Gewone dwergvleermuis werd waargenomen.

Op locatie E is rond 25 minuten na zonsondergang kort een foeragerende Laatvlieger waargenomen.

Nacht van 16 augustus

Onderzoek gericht op inventarisatie van massa-winterverblijfplaatsen van de Gewone dwergvleermuis, tussen 00:00 en 02:00u. Gedurende het onderzoek zijn met tussenpozen 2-3 foeragerende Gewone dwergvleermuizen waargenomen op locaties B, D en E. Er zijn geen zwermende dieren waargenomen.

Nacht van 5 september

Onderzoek gericht op inventarisatie van massa-winterverblijfplaatsen van de Gewone dwergvleermuis, tussen 00:00 en 02:00u. Gedurende het onderzoek is op locaties B en tussen C en D een foeragerende Gewone dwergvleermuis waargenomen. Ook is op zowel locaties B als C met regelmatige tussenpozen een territoriaal roepende mannelijke Gewone dwergvleermuis waargenomen. Het waargenomen gedrag duidt op de aanwezigheid van twee paarterritoria binnen het onderzoeksgebied. De exacte locatie van de bij de territoria behorende paarverblijfplaatsen is echter niet vastgesteld. Het is tijdens het onderzoek niet waargenomen dat de dieren ergens in het pand zijn ingevlogen of zwermgedrag vertoonden.

Ochtend van 6 september

Gedurende het onderzoek foerageerden circa 9 Gewone dwergvleermuizen rond het pand verspreid over locaties A, B, C en D. Vanaf 45 minuten voor zonsopkomst is zwermgedrag van een Gewone dwergvleermuis waargenomen op locatie V1 (zie figuur 16). Het dier zwermde tegen de aansluiting van de zuidgevel van het kerkgebouw met de steunbeer van het portaal en onder de

dakrand (zie figuur B1). Gelet op het waargenomen gedrag moet worden aangenomen dat de verblijfplaats van dit dier zich op deze locatie bevindt. Tussen 30 minuten voor zonsopkomst en 15 minuten voor zonsopkomst zijn vervolgens solitaire zwermende en invliegende Gewone dwergvleermuizen waargenomen op de volgende locaties: V2 (onder de dakrand aan de buitenzijde van de oostelijke steunbeer van het portaal), V3 (onder dakrand binnenzijde van de oostelijke steunbeer van het portaal) en V4 (aan de onderzijde van het meest zuidelijke ronde raam in de westgevel van het kerkgebouw). Op al deze locaties zijn verblijfplaatsen aanwezig van solitaire Gewone dwergvleermuizen. Deze verblijfplaatsen kunnen in gebruik zijn als zomerverblijfplaats voor deze dieren. Aangezien deze verblijfplaatsen allemaal zijn gelegen binnen een vastgesteld paarterritorium (zie resultaten 5 september) moet tevens worden gerekend met een functie van deze locaties als paarverblijfplaats van de Gewone dwergvleermuis. Zie figuur 16 en figuren B1-B4 voor de locaties van de aangetroffen verblijfplaatsen.

Avond van 28 september

Vanaf de start van het onderzoek is met regelmaat een territoriaal roepende Gewone dwergvleermuis waargenomen tussen locaties C en D. Tussen locaties E en B is eveneens een territoriaal roepende Gewone dwergvleermuis waargenomen. Het waargenomen gedrag duidt op de aanwezigheid van paarterritoria in de omgeving van deze locaties. Deze bevinden zich vermoedelijk op één van de locaties V1-V4 (zie resultaten 6 september). Tussen 80 en 100 minuten na zonsondergang is een foeragerende Gewone dwergvleermuis waargenomen rond locatie C.

Figuur B1: Locatie van verblijfplaats V1 in de gevel van de Michaelkerk

Figuur B2: Locatie van verblijfplaats V2 in de gevel van de Michaelkerk

Figuur B3: Locatie van verblijfplaats V3 in de gevel van de Michaelkerk

Figuur B4: Locatie van verblijfplaats V4 in de gevel van de Michaelkerk

